

Zbornik Instituta za kriminološka
i sociološka istraživanja
2022 / Vol. XLI / 1 / 105-107
Prikaz zbornika
Primljeno: 5. decembra 2021. godine
Prihvaćeno: 12. decembra 2021. godine
DOI: 10.47152/ziksi2022017

ĆOPIĆ, S., ANTONIJEVIĆ, Z. (2021) FEMINIZAM, AKTIVIZAM,
POLITIKE: PROIZVODNJA ZNANJA NA POLUPERIFERIJU -
ZBORNİK RADOVA U ČAST MARINE BLAGOJEVIĆ HUGHSON.
BEOGRAD: INSTITUT ZA KRIMINOLOŠKA I SOCIOLOŠKA
ISTRAŽIVANJA

*„Drugачiji svet ne samo da je moguć, već je na putu.
Kada je dan tih, mogu da ga čujem kako diše.“*

*Arundati Roj
indijska književnica i aktivistkinja*

Sredinom 2020. godine, iznenadno i prerano, napustila nas je dr Marina Blagojević Hughson. Institut za kriminološka i sociološka istraživanja izgubio je uvaženu naučnu savetnicu i dragu koleginicu, a o razmerama gubitka koji je njen odlazak pričinio naučnoj i široj zajednici jasno govori sveobuhvatan, originalan i inspirativan Zbornik radova **Feminizam, aktivizam, politike: proizvodnja znanja na poluperiferiji**, koji su njoj u čast priredile dr Sanja Ćopić i dr Zorana Antonijević.

Dr Marina Blagojević Hughson. Naučnica, istraživačica i ekspertkinja, koja je svojim radom postavila temelje za inovativan pristup brojnim aktuelnim i izazovnim temama u oblasti sociologije, studija roda i maskuliniteta. Profesorka, edukatorica i mentorica koja je utrla put za buduće istraživačke poduhvate posvećene ovoj problematici. Aktivistkinja, feministkinja i liderka, čije je nesebično zalaganje doprinelo afirmaciji ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i kulture pomirenja. Originalna, kreativna i hrabra žena, koja je ličnim primerom podstakla mnoge da u nauci, ali i životu, ostanu verni svojim uverenjima, čak i kada takav izbor podrazumeva „teži put“. Žena čije su emocije, energija i samopouzdanje okupile različite stvaraoce oko jedne zajedničke ideje – nade da, kako je i sama govorila „*društvo mogu učiniti boljim, pravdenijim, humanijim i radosnijim*“.

Priču o Marininom životu i radu otvara dirljiv osvrt njene kćerke Filipe Blagojević na život i lik Marine ne samo kao uspešne naučnice i aktivistkinje već i kao voljene i posvećene majke. Zatim sledi tekst urednica publikacije, dr Sanje Čopić i dr Zorane Antonijević, kroz koji se čitaoci detaljnije upoznaju sa Marininim doprinosom naučno-istraživačkom, predavačkom i aktivističkom radu.

Svojevrsni omaž Marininom delu predstavljen je u ovoj publikaciji u okviru šest tematskih celina, od kojih je svaka inspirisana različitom oblašću njenog istraživačkog i aktivističkog delovanja:

1. Teorija poluperiferijalnosti, poluperiferija i proizvodnja znanja
2. Rod, rodne teorije i urođnjavanje znanja
3. Ka rodnoj ravnopravnosti - institucije, aktivizam i politike
4. Ka pozitivnoj istoriji: pomirenje, nenasilje i bezbednost
5. Kritičke studije maskuliniteta
6. Marinina intelektualna kuhinja: razgovori i sećanja

Završni deo publikacije sadrži Marinin intervju sa sobom, kao i njene odabrane govore i kolumne, te na taj način pruža čitaocima uvid u njeno stvaralaštvo iz njene sopstvene perspektive. Na samom kraju, predstavljene su biografije autorki i autora radova u ovoj knjizi, iz kojih se može videti koliko različitih ljudi i žena posvećenih različitim oblastima naučnog rada i aktivističke prakse je Marina inspirisala svojim likom i delom.

Prvo poglavlje „**O teoriji poluperiferijalnosti, poluperiferija i proizvodnja**“ sadrži pet radova posvećenih analizi koncepta poluperiferije, koji je dr Marina Blagojević Hughson razvijala od sredine 2000. godine, ukazujući na potrebu za uspostavljanjem feminističke epistemologije na poluperiferiji Evrope. Ovi radovi bave se vezom između poluperiferije i feminizma, kao i teorijskim i epistemološkim doprinosom koncepta poluperiferijalnosti savremenoj sociologiji kulture.

Drugu tematsku celinu „**Rod, rodne teorije i urođnjavanje**“ čini šest radova, inspirisanih doprinosom dr Marine Blagojević Hughson razvoju rodne demografije i integrisanju rodnosti u sociologiju na ovim prostorima. Oni potvrđuju Marininu inovatorsku ulogu kada je u pitanju uvođenje rodne dimenzije u socijalnu demografiju, ubrzo nakon prvih radova svetskih naučnika, kao i analiziranje prepreka i izazova u konstituisanju sociologije roda i isticanje potencijala za budući razvoj sociologije roda u našem društvu.

Pet radova koji čine treće poglavlje „**Ka rodnoj ravnopravnosti - institucije, aktivizam i politike**“ pružaju uvid u procese integrisanja rodne ravnopravnosti u sferu javne vlasti kroz institucionalne aranžmane i organizacione celine u okviru različitih organa vlasti na različitim nivoima, ali i u procedure rada i delovanja u tim oblastima, naročito u Srbiji i Bosni i Hercegovini, uz poseban osvrt na inostrane uticaje u tom domenu.

„**Ka pozitivnoj istoriji: pomirenje, nenasilje i bezbednost**“ četvrta je tematska celina, u čijem su fokusu: bavljenje medija i feministkinja nasiljem prema

ženama tokom ratova na prostoru bivše Jugoslavije, povezivanje stavova o nasilju prema ženama kao centralne pojave rodnog režima u radovima dr Blagojević Hughson, i analiziranje funkcionalnog pristupa bezbednosti kao vrednosti koja podrazumeva potrebu uključivanja žena kao akterki u bezbednosnoj sferi u kontekstu integrativnog pristupa otpornosti.

Ukupno četiri rada koji sačinjavaju peto poglavlje „**Kritičke studije maskuliniteta**“, posvećeni su temi kojom se dr Blagojević Hughson intenzivno bavila poslednjih godina svog života. Oni ukazuju na značaj bavljenja ovom problematikom, posebno u Srbiji, imajući u vidu promene, otpore i izazove koji se u tom kontekstu mogu uočiti, kako na ovim prostorima tako i u svetu.

Šesta tematska celina „**Marinina intelektualna kuhinja: razgovori i sećanja**“, nazvana prema natpisu koji je stajao na vratima Marinine kancelarije na Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja, kroz sedam radova evocira sećanja na Marinu kao dragu koleginicu, osobu koja je inspirisala i pokretala svojom kreativnošću i originalnošću.

U sedmom poglavlju „**Marina o Marini: intervjui, govori, kolumne**“ predstavljena su njena dva govora sa dodele nagrade „Anđelka Milić“ i dve kolumne u listu „Politika“, kroz koje čitaoci mogu sagledati Marinino znanje, feminizam i aktivizam iz njenog ličnog ugla.

Upoznavanje sa istraživačkim i aktivističkim delovanjem dr Marine Blagojević Hughson kako kroz njene radove, tako i kroz ostvarenja drugih autora inspirisanih njenim likom i stvaralaštvom, ukazuje na jednu specifičnu prožimajuću i povezujuću nit. U pitanju je nada, koja je utkana u svaki segment Marininog rada i koju je ona uspela da prenese na sve koji su imali priliku da se sa njim upoznaju. Čitajući Marinine radove, kao i radove koji su drugi pisali sa svešću o Marininom naučnom i aktivističkom doprinosu, možemo u potpunosti razumeti reči indijske književnice i aktivistkinje Arundati Roj, koju je Marina posebno cenila: „*Drugačiji svet ne samo da je moguće, već je na putu. Kada je dan tih, mogu da ga čujem kako diše*“. Upravo ta jedinstvena emocija, pored neumitnog naučnog i društvenog značaja, pruža publikaciji „Feminizam, aktivizam, politike: proizvodnja znanja na poluperiferiji - Zbornik radova u čast Marine Blagojević Hughson“, onaj dodatni smisao, čineći je vrednim štivom koje će nadahnuti širok krug čitalaca iz sfere nauke, prakse i aktivizma. Fotografije iz privatne arhive i reči Marini bliskih ljudi o njoj daju ovoj publikaciji i jednu suptilnu, intimnu notu, zahvaljujući kojoj čitaoci mogu doživeti njen rad ne samo kao izraz naučnog već i ličnog kreativnog izraza.

*Dr Ana Batrićević**

Institut za kriminološka sociološka istraživanja, Beograd

* Dr Ana Batrićević je viši naučni saradnik na Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu, e-mail: a.batricevic@yahoo.com